

**Gemeente
Amsterdam**

juli 2024

De Amsterdamse inzet voor vluchtelingen en ongedocumenteerden

Ambitie, visie en beleidskader

Inleiding

Amsterdam is door de eeuwen heen altijd een gastvrije stad geweest. De gemeente Amsterdam staat voor een belangrijke opgave op het gebied van opvang en begeleiding van vluchtelingen en ongedocumenteerden. Deze opgave moet gerealiseerd worden terwijl de ontwikkelingen in de wereld die hier direct invloed op hebben onzeker en volop in beweging zijn. Oplaaierende brandhaarden en geopolitieke ontwikkelingen beïnvloeden de opgave direct door de, soms plotselinge, grote(re) aantallen vluchtelingen die naar Nederland komen. Amsterdam, als grootste gemeente van Nederland en als stad die vluchtelingen wil opvangen, merkt hier vaak direct de gevolgen van. We hebben in het verleden gezien dat de omvang van de opgave om vluchtelingen op te vangen golfbewegingen kent. In 2019 vingen wij als stad zo'n 500 vluchtelingen op. Inmiddels zijn dit er circa 7500. Het is de overtuiging van de gemeente Amsterdam dat vluchtelingen en ongedocumenteerden er altijd zullen zijn en dat hun opvang en verblijf in Amsterdam goed geregeld moet zijn. Dit doen wij uit overtuiging én met realisme.

In dit beleidskader schetst het college op hoofdlijnen hoe zij van plan is deze opgave te realiseren en welke ambitie en visie daaraan ten grondslag ligt. Dit is in dit beleidskader door vertaald naar doelstellingen en maatregelen. Onder de term 'vluchtelingen' wordt in dit kader iedereen verstaan die in Amsterdam – al dan niet tijdelijk – opvang en/of ondersteuning krijgt omdat diegene zijn of haar land van herkomst heeft moeten ontvluchten, dus zowel asielzoekers als Oekraïense ontheemden. Ongedocumenteerden hebben geen (of niet langer) rechtmatig verblijf in Nederland. Deze drie doelgroepen verblijven vaak onder verschillende juridische regimes van rechten en plichten in Amsterdam. Toch zijn er grote overeenkomsten in de ambitie en visie ten aanzien van hun verblijf in Amsterdam en werken we ook vaak volgens dezelfde uitgangspunten en met dezelfde partners. Daarom wordt in dit beleidskader de manier waarop Amsterdam vorm wil geven aan de opvang en begeleiding van deze doelgroepen in samenhang beschreven.¹ Dit beleidskader ziet niet expliciet op statushouders. Zij maken net als andere Amsterdammers gebruik van de normale dienstverlening van de stad en daarover wordt de gemeenteraad via de gebruikelijke kanalen geïnformeerd (bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting, zorg, onderwijs, inburgering etc.). Uiteraard komen sommige voorgenomen maatregelen statushouders wel ten goede, omdat zij soms gebruikmaken van dezelfde voorzieningen als bijvoorbeeld asielzoekers. Dit is met name het geval voor de statushouders die in afwachting van huisvesting in de asielopvang verblijven.

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op de specifieke situatie van de verschillende doelgroepen. In hoofdstuk 2 wordt allereerst in algemene termen beschreven welke visie en ambitie Amsterdam heeft om het verblijf in de stad van deze Amsterdammers voor alle betrokkenen zo goed mogelijk te organiseren. Vervolgens wordt ingegaan op de drie hoofddoelstellingen en de globale uitwerking daarvan. In hoofdstuk 3 wordt geschetst hoe de gemeente (de uitvoering van) deze opgave organiseert en hier sturing aan geeft.

¹ Andere doelgroepen die in Amsterdam opvang zoeken, zoals dak- en thuislozen, vallen buiten de scope van dit beleidskader. Hetzelfde geldt voor arbeidsmigranten en dak- en thuislozen uit andere EU-landen (de EU-dakloosheid aanpak).

Dit beleidskader reikt in beginsel tot en met 2027. Voor deze termijn zal zo concreet mogelijk worden aangegeven wat de doelstellingen en in te zetten, of reeds ingezette, maatregelen zijn. De aard van het onderwerp maakt echter dat op sommige onderdelen een langere doorkijk wordt gegeven; zo betekent bijvoorbeeld het feit dat we willen inzetten op een stabiel opvanglandschap met kwalitatief goede opvanglocaties dat een langjarige strategie noodzakelijk is.

Inhoud

1 Vluchtelingen en ongedocumenteerden	5
2 Visie, leidende principes en doelstellingen	8
2.1 Visie	8
2.2 Doelstellingen	9
2.2.1 Doelstelling 1	9
2.2.2 Doelstelling 2	12
2.2.3 Doelstelling 3	13
3 Organisatie en sturing	17
3.1 Programma Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden	17
3.2 Samenwerkingsverbanden	17
3.3 Financiële kader	19
3.4 Monitoring, onderzoek en rapportage	20
Bijlage: Overzicht opvanglocaties	22

1 Vluchtelingen en ongedocumenteerden

Vluchtelingen (asielzoekers, Oekraïense ontheemden) en ongedocumenteerden in Amsterdam maken (deels) gebruik van opvangfaciliteiten die gerealiseerd en beheerd moeten worden en hebben vaak behoefte aan individuele ondersteuning. De mate waarin dat het geval is en de wijze waarop we dit organiseren varieert sterk. Dat komt door individuele verschillen, maar ook met de specifieke juridische context en rechten en plichten van deze groepen en de wijze waarop de gemeente hier een rol in speelt of verantwoordelijkheid heeft. Het verschil in rechten is van belang in de toegang tot opvang, toegang tot en het ontvangen van zorg, toegang tot onderwijs en het woon- en leefklimaat in voorzieningen. Hoewel we streven naar een zo integraal mogelijke benadering is het goed allereerst de specifieke context van de verschillende groepen te schetsen.

Asielzoekers

Amsterdam vangt al langere tijd asielzoekers op. In 2019 was er in de gemeente Amsterdam maar 1 opvanglocatie van het Centraal Opvangorgaan Asielzoekers (COA), namelijk azc Willinklaan (500 opvangplekken). De afgelopen jaren heeft de gemeente Amsterdam samen met het COA een groot aantal opvanglocaties gerealiseerd, sommige locaties voor enkele maanden, andere locaties voor langere periode. Op dit moment zijn er circa 4.100 asielopvangplekken beschikbaar in Amsterdam. Gedeeltelijk verblijven hier ook statushouders, die in afwachting zijn van huisvesting (in Amsterdam of elders in het land). De vertraging in het beschikbaar komen van passende woningen voor hen maakt dat deze groep een steeds aanzienlijker aandeel van de bewoners in de asielopvang is. Deze vertraging komt door het grote tekort aan en schaarste van betaalbare woningen. Hierdoor wordt de periode dat statushouders nog in de opvang verblijven steeds langer. Dit zorgt voor een nog grotere druk op opvanglocaties. Ook duurt het hierdoor langer voordat statushouders een start te kunnen maken met het opbouwen van een zelfstandig leven. Het grootste deel van de COA-opvanglocaties in Amsterdam is momenteel (crisis)noodopvang. Dit betekent dat de voorzieningen voor de bewoners suboptimaal zijn. Door de urgentie van de landelijke opvangopgave hebben we dit moeten doen, op de best mogelijke manier, maar deze locaties zijn niet hoe wij het zouden willen.

Op 1 februari 2024 is de Spreidingswet in werking getreden. Op basis van het capaciteitsbesluit en de verdeelsleutel is de indicatieve opgave voor Amsterdam om te komen tot 4479 asielopvangplekken, waarvan 380 voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Landelijke prognoses wijzen uit dat de opgave de komende jaren groter zal worden. Het COA is verantwoordelijk voor het fysieke en sociale beheer van de locaties. De gemeente faciliteert dit door locaties beschikbaar te stellen, maar ook door initiatieven te ondersteunen die zorgen voor goede inbedding in de wijk en de benodigde extra ondersteuning en begeleiding voor asielzoekers te organiseren. Ontwikkeling van een aanpak om asielzoekers meer naar werk te begeleiden hoort daarbij.

Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's)

Een groep asielzoekers die bijzondere aandacht verdient zijn de amv's: minderjarigen die bij binnenkomst in Nederland niet worden begeleid door hun ouders of meerderjarige bloed- of aanverwanten. Amsterdam vangt op dit moment een kleine 200 amv's op. Dit aantal zal volgens de verdeelsleutel van de Spreidingswet moeten doorgroeien naar 380. Deze jongeren worden in principe niet in de reguliere COA-opvanglocaties opgevangen. Stichting Nidos is verantwoordelijk voor de voogdij van deze jongeren en vangt hen, als zij jonger zijn dan 15 jaar, op in opvanggezinnen. Voor amv's vanaf 15 jaar zijn er kleinschalige opvanglocaties van het COA, met groepen van ca. 20 jongeren. Voor amv's die een verblijfstatus asiel hebben gekregen, zijn er opvanggezinnen (meestal vanuit hun netwerk) en kleinschalige wooneenheden waar deze jongeren onder begeleiding van één van de contractpartners van Nidos in Amsterdam worden begeleid naar zelfstandigheid. Een halfjaar voorafgaand aan de 18de verjaardag van de amv, wordt met hen verkend of zij zodra zij 18 zijn direct zelfstandig willen gaan wonen zonder verdere begeleiding, zelfstandig willen gaan wonen met ambulante begeleiding of in de zogenoemde verlengde opvang en begeleiding van (de contractpartner van) Nidos blijven tot maximaal hun 21ste jaar. Begeleiders en andere betrokkenen bij de amv's geven hierin advies, maar de keuze ligt bij de jongere zelf. De kleinschalige wooneenheden waar amv's met een verblijfstatus worden gehuisvest, tellen mee voor de taakstelling huisvesting statushouders.

De gemeente is bij amv's met een verblijfstatus verantwoordelijk voor het bieden van vervolghuisvesting op basis van de taakstelling, begeleiding bij inburgering en zo nodig andere ondersteuning zoals inkomensvoorziening, verlengde jeugdhulp en zorg. Samen met COA, Nidos en VluchtelingenWerk Nederland werkt de gemeente nauw samen om de opvang, begeleiding en overgang naar zelfstandigheid van deze jongeren zo goed mogelijk vorm te geven.

Oekraïense ontheemden

Direct na de inval van Rusland in Oekraïne kwam er een grote stroom vluchtelingen op gang die veiligheid en bescherming zochten in Europa. Zo ook in Nederland en Amsterdam. Momenteel verblijven er circa 3000 Oekraïense ontheemden in de gemeentelijke opvang en naar schatting circa 2000 ontheemden in particuliere opvang.

Kort na het uitbreken van de oorlog werd de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) geactiveerd voor de Oekraïense ontheemden. Hierin zijn de minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming bepaald. De RTB is inmiddels meerdere keren verlengd en loopt in ieder geval door tot 4 maart 2026. Het is nog onduidelijk of en hoe het verblijfsrecht van Oekraïense ontheemden daarna wordt geregeld. Dit kan opnieuw door Europa worden bepaald maar als dat niet het geval is, is het ook mogelijk dat de Nederlandse regering hier een andere oplossing voor vindt. Het is hoe dan ook onwaarschijnlijk dat hun verblijfsrecht wordt beëindigd en er sprake zou zijn van gedwongen terugkeer. De verwachting is dat vluchtelingen uit Oekraïne nog een aantal jaar in Amsterdam blijven. Dit geldt voornamelijk ook voor de zogenaamde derdelanders, vluchtelingen uit Oekraïne met een andere nationaliteit en tijdelijk verblijfsrecht in Oekraïne. Of zij in Nederland mogen blijven is afhankelijk van de uitkomst van de prejudiciële vragen die de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State aan het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft gesteld.

Amsterdam houdt hier rekening mee in de wijze waarop de opvang en ondersteuning van de Oekraïense ontheemden in Amsterdam wordt vormgegeven en ontwikkelt een lange termijnvisie voor Oekraïense ontheemden in de stad. Uitgangspunt hierbij is dat de zelfredzaamheid van de Oekraïense ontheemden in Amsterdam zoveel mogelijk wordt ondersteund en gestimuleerd. Dit impliceert dat opvang bij voorkeur in middellange termijn locaties wordt gerealiseerd waar de voorzieningen zodanig zijn dat mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Op het gebied van werk wordt de ondersteuning steeds meer gericht op duurzaam werk dat past bij het opleidings- en ervaringsniveau van de ontheemde. En in geval van werkenden zal, conform landelijk beleid, een eigen bijdrage aan de opvang worden gevraagd.

Ongedocumenteerden

In Amsterdam woont een grote groep mensen zonder een verblijfsvergunning (ongedocumenteerden). Het precieze aantal is moeilijk vast te stellen. NGO's en sleutelpersonen in Amsterdam schatten het aantal op ca. 15.000 tot 30.000 personen in de stad. Een groot deel leeft soms al lange tijd onder de radar, werkt en huurt illegaal.

We weten dat veel ongedocumenteerden op allerlei vlakken in een zeer kwetsbare positie verkeren met grote risico's op uitbuiting en in schrijnende omstandigheden. Deze inwoners van de stad zijn ook Amsterdammers. Daarom ondersteunt de gemeente Amsterdam hen waar dat kan, zodat zij een menswaardig bestaan kunnen leiden en waar mogelijk perspectief hebben op volwaardige deelname aan de samenleving. Het feit dat zij geen verblijfsrecht hebben, beperkt deze mogelijkheden op verschillende vlakken en kan ook het risico geven dat zij meer dan wenselijk is 'onder de radar' blijven. Speciale aandacht heeft de toegang tot zorg en onderwijs, voedselondersteuning en versterking van de informatiepositie van ongedocumenteerden. De raad wordt voor de zomer geïnformeerd over de voortgang van deze ondersteuningsactiviteiten.

Voor een (klein) deel van de ongedocumenteerden is er plek in de 24-uursopvang voor volwassen ongedocumenteerden, waar de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) onderdeel van is. De LVV wordt deels door het Rijk gefinancierd. 360 van de 500 plekken worden betaald uit rijksfinanciering. Onder heldere voorwaarden kunnen ongedocumenteerden in aanmerking komen voor verblijf in de LVV. Daar staat het werken aan perspectief voorop: hetzij in het land van herkomst of een ander land, hetzij door alsnog in aanmerking te komen voor een verblijfstitel in Nederland. De LVV is in de loop der jaren zeer succesvol gebleken: Er wordt vaak een duurzame uitkomst voor de betrokkenen bereikt: zo'n 80% van de aanvragen vanuit de LVV waarop door de IND is beslist heeft geleid tot een verblijfsvergunning. Tegelijkertijd voorkwam het onleefbare situaties en openbare orde risico's. Toch heeft het nieuwe kabinet besloten de rijksbijdrage aan de LVV stop te zetten. Amsterdam streeft ernaar deze vorm van opvang en begeleiding voort te zetten vanuit de overtuiging dat dit het verschil kan maken voor mensen en de leefbaarheid in de stad ten goede komt. Dit betekent dat het college zich de komende tijd zal beraden op de manier waarop de aanpak, wellicht in aangepaste of afgeslankte vorm, door kan gaan. De gemeenteraad zal hier eind 2024/begin 2025 separaat over worden geïnformeerd.

2 Visie, leidende principes en doelstellingen

2.1 Visie

Amsterdam, als stad van migratie, staat voor diversiteit en wil vluchtelingen en ongedocumenteerden niet alleen een tijdelijk onderkomen bieden, maar ook kansen geven om volwaardig inwoner te zijn van onze stad. We doen dit tegen de achtergrond van schaarste aan woningen, druk op voorzieningen waaronder de zorg en het onderwijs en een bredere taak ten opzichte van opvang en huisvesting van kwetsbare groepen. De gemeente ambieert een omgeving te creëren waarin iedereen zich, ongeacht achtergrond of status, al dan niet tijdelijk, thuis kan voelen, mee kan doen en kan bijdragen als Amsterdammer. Amsterdam streeft naar verbinding tussen alle Amsterdammers door middel van samenwerking met formele en informele initiatieven en met oog voor de directe omgeving. Dit vraagt om communicatie, begrip en gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokkenen en het behouden van een menselijke benadering in alle acties.

Bij het ten uitvoer brengen van deze visie hanteren we een aantal leidende principes in onze werkwijze:

- *We betrekken onze doelgroepen bij onze aanpak om aan te sluiten op hun leefwereld.*
Het betrekken van onze doelgroepen gebeurt primair via de klankbordgroepen die hiervoor zijn opgericht. In gesprekken van de klankbordgroep worden thema's besproken die zijn geïdentificeerd door de doelgroep of waarvan de gemeente behoefte heeft om ervaringen en inzichten te toetsen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om zorg, werk, gezondheid etc.
- *We zorgen dat formele en informele initiatieven goed op elkaar aansluiten.*
De gemeente kan via haar dienstverlening veel betekenen voor vluchtelingen en ongedocumenteerden. Maar minstens zo belangrijk zijn de vele initiatieven die bestaan in onze stad om vluchtelingen en ongedocumenteerden op vrijwel al hun leefgebieden bij te staan. Soms doen zij dit in opdracht of met een financiële bijdrage van de gemeente, soms louter op basis van eigen inzet en vrijwilligers. We streven ernaar om deze initiatieven goed te kennen en waar mogelijk te ondersteunen, zodat de aansluiting tussen formele en informele initiatieven zo goed mogelijk kan worden ingeregeld en dubbelingen dan wel hiaten kunnen worden voorkomen.
- *We benaderen de opgaves waar de stad voor staat vanuit integraliteit en streven naar synergie in de benadering van verschillende doelgroepen.*
Hoewel doelgroepen en wat zij nodig hebben onderling kunnen verschillen zijn er ook vaak overeenkomsten: in ondersteuningsbehoefte, in samenwerkingspartners en soms zelfs in locaties waar zij verblijven. Ook met andere groepen die ondersteuning van de gemeente krijgen (bijvoorbeeld daklozen) kunnen deze overeenkomsten bestaan. Waar

mogelijk werken we dan samen en zoeken naar integrale oplossingen en voorkomen we zo het denken en doen in 'hokjes'.

- *We zijn innovatief, zoeken oplossingen buiten gebaande paden, en denken vanuit mogelijkheden.*

Wij zien het als onze opdracht om oplossingen voor problemen altijd te benaderen vanuit de gedachte 'hoe kan het dan wél?'. Dit vereist een nieuwsgierige open blik, kennis van de (wettelijke) kaders én van de ruimte die vaak binnen deze kaders te vinden is.

- *We vertalen internationale, landelijke en regionale ontwikkelingen naar het Amsterdamse en andersom.*

Amsterdam bestaat niet in een vacuüm. Internationaal (Europees) en landelijk beleid en ontwikkelingen zijn vaak bepalend en kaderstellend op het migratiedomein. Wij zorgen ervoor dat wij onze internationale, landelijke en regionale partners goed kennen en op de hoogte zijn van relevante ontwikkelingen zodat wij daar tijdig op kunnen inspelen. Maar ook andersom; als wij tegen wettelijke en beleidsmatige grenzen aanlopen proberen wij, bijvoorbeeld via gemeentelijke samenwerkingsverbanden zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) of de inzet van onze lobby, deze onderwerpen op de relevante (bestuurlijke)tafels geagendeerd te krijgen.

2.2 Doelstellingen

De opgave die Amsterdam heeft en de visie die hierboven is geformuleerd is doorvertaald in drie hoofddoelstellingen. De eerste betreft het realiseren van de benodigde opvangvoorzieningen. De tweede doelstelling ziet op het goed inregelen van alles wat nodig is om bewoners op en in de omgeving van locaties een prettig woon- en leefklimaat te laten ervaren. De derde doelstelling is gericht op de ondersteuning en begeleiding die de mensen zelf nodig hebben om te zorgen dat zij hun bestaan in Amsterdam zo goed mogelijk kunnen vormgeven.

2.2.1 Doelstelling 1

Doelstelling 1: Het realiseren van opvangvoorzieningen conform de bestuurlijke opdracht voor de verschillende doelgroepen (asielzoekers, Oekraïners en ongedocumenteerden). De locaties zijn zo veel mogelijk langjarig beschikbaar, breed inzetbaar en geschikt om zo zelfstandig mogelijk te kunnen leven en evenredig verspreid over de stad.

Voor de verschillende doelgroepen zijn er verschillende opgaven met betrekking tot het creëren en in stand houden dan wel vervangen van opvangplekken. Ten aanzien van asielopvang geldt sinds de inwerkingtreding van de Spreidingswet een wettelijke taakstelling. Voor de opvang van Oekraïense ontheemden is sprake van deels een taakstelling en deels een inspanningsverplichting. De Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) voor ongedocumenteerden is geen verplichting, maar een landelijke pilot in samenwerking met het rijk die Amsterdam van groot belang vindt. In deze paragraaf worden de algemene opgave en uitgangspunten bij deze doelstelling geschetst.

Subdoelstellingen

- Het realiseren en behouden van opvangplekken:
 - a. 4500 opvangplekken voor het COA waarvan 380 voor amv's per juli 2025, conform de taakstelling Spreidingswet. Hierbij streven we naar zo veel mogelijk permanente en/ of middellange termijn locaties. Voor de volgende cyclus van de spreidingswet, na februari 2026, wordt door de rijksoverheid een nog grotere opgave voorspeld.
 - b. 3085 opvangplekken voor Oekraïners waarbij de ambitie is om zoveel mogelijk te komen tot middellange termijn opvanglocaties (voor een periode van circa 2-3 jaar tot 2026/2027). Doordat de opvang van Oekraïners langer duurt dan allereerst was voorzien of gehoopt, lopen sommige huurcontracten van locaties af en is vervanging van deze locaties prioritair. Daarnaast heeft het Rijk aangegeven dat de landelijke capaciteitsopgave vanaf 2025 hoger zal zijn, waardoor ook het verzoek aan Amsterdam hoger zal worden en van ca.3100 naar ca.3700 gemeentelijke opvangplekken gaat. Dit is geen taakstelling maar een inspanningsverplichting. Amsterdam zal er tegen de achtergrond van de gehele opvangopgave naar streven in de loop van 2025 aan deze vraag te voldoen, maar pas nadat aan de opgave van asielopvangplekken en de vervangingsopgave voor opvang van Oekraïners is voldaan.
 - c. 500 opvangplekken voor ongedocumenteerden. Nu is aangekondigd dat de rijksbijdrage voor de LVV wordt afgeschaft zal in 2024/2025 worden gezien of en hoe een vorm van opvang voor ongedocumenteerden in stand kan blijven. Voorwaarde hiervoor is sluitende, liefst structurele, financiering.
- Het ontwikkelen van een strategie voor minimaal 10 jaar t.a.v. opvanglocaties voor asielopvang. Ook voor de opvang van Oekraïners wordt een aantal jaar vooruitgekeken, maar de planvorming daarvan hangt samen met de bredere lange termijnvisie op hun verblijf in Amsterdam en landelijke discussies over het verblijfsrecht ná de Richtlijn Tijdelijke Bescherming. Ook hiervoor geldt dat de financiële randvoorwaarden kloppend moeten zijn. Naast de opvang van vluchtelingen en ongedocumenteerden kent Amsterdam een grote opgave met betrekking tot andere vormen van maatschappelijke opvang. Bij het ontwikkelen van de strategie voor de komende 10 jaar zal de samenhang met deze andere opvangbehoeftes bewaakt worden. Voorkomen moet worden dat de inzet op opvang voor verschillende doelgroepen met elkaar gaat 'concurreren', terwijl er juist voordelen te behalen kunnen zijn uit meer synergie.

Tabel 1 Te realiseren en te behouden opvangplekken²

Doelgroep	Taakstelling (aantal benodigde opvangplekken)	Capaciteit benodigd voor	Huidige opvangcapaciteit Amsterdam (dd. 1-7-'24)
Asielzoekers (COA)	4500	1-jul-25	4126
Amv (COA)	380 van de 4500	1-jul-25	224
Ontheemden Oekraïne	3085	31-12-2024	3792

De opvangopgave voor Amsterdam is groot. Prognoses van de landelijke overheid voorspellen dat de opgave de komende jaren nog groter zal worden. De (crisis)noodopvanglocaties zijn suboptimaal. Er is geen mogelijkheid tot zelf koken, veelal weinig ruimte voor activiteiten, veel

² In de raadsinformatiebrief 'Opgave en opvangcapaciteit COA-doelgroepen en vluchtelingen uit Oekraïne' wordt uw raad nader geïnformeerd over de opgave, huidige capaciteit en spreiding van de opvang van vluchtelingen over de stad.

verhuisbewegingen etc. In combinatie met de lange procedures voor asielaanvragen zorgt dit voor uitzichtloosheid voor de vluchtelingen die worden opgevangen. Daarom wil Amsterdam vooral inzetten op het zo snel mogelijk realiseren van kwalitatieve en meerjarige opvangplekken. Tegelijkertijd kijken we met het COA of de kwaliteit op de tijdelijke locaties verbeterd kan worden. De transitie naar een stabiel en kwalitatief hoogwaardig(er) opvanglandschap biedt gelegenheid om te investeren in de kwaliteit van de opvang, maar ook in de relaties en samenwerkingsverbanden met de buurt en formele en informele partners. Het is op termijn ook aanzienlijk goedkoper. Deze overgang kost tijd; het ontwikkelen en realiseren van een goede opvanglocatie kost niet zelden enkele jaren. Gedurende deze transitieperiode zal nog gebruik moeten worden gemaakt van nood- en middellange termijn opvanglocaties.

Bovenstaande betekent dat de strategie voor het realiseren van asielopvangplekken voor de korte termijn is dat we in beginsel geen extra noodopvang realiseren (zoals hotels, schepen en units op kavels). Zolang het nodig is om aan onze opgave te voldoen verlengen we wel bestaande noodopvang (fade in/fade out). Voor de langere termijn hopen we noodopvang verder af te kunnen bouwen al naar gelang 'vaste' plekken gerealiseerd worden. De realisatie van deze vaste plekken kan gebeuren door verwerving van panden door de gemeente of gebruik van gemeentelijk vastgoed en dan verhuring aan het COA, of door het ontwikkelen van locaties door het COA zelf. Ook zal asiel (en Oekraïne-)opvang meegenomen worden in de referentienorm bij nieuwe stadsontwikkeling.

Voor de Oekraïne-opvang is naast het voldoen aan de taakstelling/inspanningsverplichting van het Rijk, een doelstelling om het aandeel middellange termijn opvang uit te breiden zodat noodopvang kan worden afgebouwd. Dit vanwege de zelfredzaamheid van de mensen (bijvoorbeeld zelf kunnen koken) en lagere exploitatiekosten per opvangplek. Echter is het realiseren van meer middellange termijn opvanglocaties enkel mogelijk als het Rijk voorziet in de dekking van de volledige transitiekosten die nodig zijn om deze vorm van opvang mogelijk te maken.

Bij de realisatie van middellange termijn opvangplekken is het in een aantal gevallen mogelijk om het pand voor een langere periode van 5-10 jaar te huren. Dit is gunstig voor de huurprijs waardoor de exploitatielasten nog lager worden en het mogelijk is om de opvang na Oekraïne-opvang te benutten voor andere doelgroepen. Het Rijk vergoedt echter voornamelijk niet de exploitatiekosten voor een langere termijn vanuit de Oekraïne normkostenvergoedingsregeling. Deze regeling loopt momenteel tot 2025 en in een aantal gevallen tot 2026. Bij het sluiten van langere huurcontracten zal daarom goed moeten worden afgewogen of dit past in de financiële randvoorwaarden. Hierover blijven we ook in gesprek met het Rijk.

Leidende principes

Bij het creëren van nieuwe opvanglocaties, maar evenzeer bij het verlengen of transformeren van bestaande locaties, hanteren wij de volgende principes:

- 1) De kwaliteitseisen van de opvangvoorzieningen zijn minimaal conform programma's van eisen COA (AZC of noodopvang +, hetgeen betekent dat bewoners in ieder geval zelf kunnen koken) en opvang Oekraïne. De Amsterdamse kwaliteitseisen worden in 2024 in samenwerking met het COA opgesteld en vastgelegd in bestuurlijke afspraken.
- 2) De opvangplekken worden zo efficiënt mogelijk ingezet bijvoorbeeld door het combineren van doelgroepen. Dit is ook van belang vanwege de stapeling van

verschillende opgaven en schaarste aan panden en kavels waardoor het steeds complexer wordt om de vraagstukken aan te kunnen als stad.

- 3) Zorgvuldige afweging rondom spreiding in de stad. Het streven is om de verschillende opvanglocaties goed verspreid over de stad te realiseren. In bijlage 1 is een overzichtskaart opgenomen die inzicht geeft in de huidige spreiding van diverse soorten opvanglocaties over de stad. Bij het creëren van nieuwe locaties spelen beschikbare ruimte, locaties en ook afwegingen rondom de prijs een rol. Met de stadsdelen zullen in de tweede helft van 2024 afspraken worden gemaakt over het besluitvormingsproces voor het kiezen van opvanglocaties. Hierbij is aandacht voor de meer kwetsbare buurten, onder andere door het maken van afspraken over wat de stadsdelen nodig hebben om de landing in de buurt goed te kunnen begeleiden. In het geval van kwetsbare buurten zal ook bezien worden of afspraken kunnen worden gemaakt over een extra impuls in het stadsdeel die niet direct gekoppeld hoeft te zijn aan de locatie zelf.
- 4) Omwonenden en bedrijven rondom de opvanglocatie zijn geïnformeerd over de realisatie van nieuwe locaties en worden waar mogelijk en wenselijk bij de opvang betrokken als deze geopend is. Informeren gebeurt nadat het college een besluit heeft genomen over de komst van de opvanglocatie. Er wordt niet voorafgaand aan een besluit geparticipeerd met de omgeving. Wel kunnen zorgen of suggesties uit een buurt meegenomen worden. Bij grote wijzigingen in de situatie (aantallen, verlengingen etc.) worden buurten op de hoogte gesteld. Ook is altijd een telefoonnummer en een emailadres beschikbaar voor de buurt om vragen te stellen of zorgen te kunnen delen.
- 5) Zo min mogelijk tussentijdse verhuisbewegingen in de stad; door minder te verhuizen komt continuïteit in het leven van kinderen en jongeren omdat de opvang, school en (gezondheids)zorg hetzelfde blijven. Verhuizingen kunnen negatief effect hebben, zoals hechtingsproblemen en het oplopen van een achterstand op school.

2.2.2 Doelstelling 2

Doelstelling 2: Zorgen voor een prettig woon- en leefklimaat op en rondom opvanglocaties en gemengde wooncomplexen waar vluchtelingen en ongedocumenteerden zich, ook al is het tijdelijk, thuis voelen en zo veel mogelijk zelfstandig kunnen leven.

Als locaties eenmaal gerealiseerd zijn, blijft continue aandacht geboden. Het kan hier gaan om het fysiek beheer, het sociaal beheer, maar ook de inbedding in de wijk. De gemeente heeft verschillende verantwoordelijkheden ten aanzien van verschillende doelgroepen. Zo worden asielopvanglocaties in principe gerund door het COA terwijl de verantwoordelijkheid in het geval van opvanglocaties voor Oekraïners en ongedocumenteerden bij de gemeente ligt. Dit vraagt om heldere afspraken per type opvanglocatie over rollen, taken, verantwoordelijkheden en daarbij passende overlegstructuren. Er is echter meer nodig; de locatie moet goed ingebed zijn in de buurt en Amsterdam streeft ernaar dat de bewoners van de locatie zich zoveel mogelijk thuis voelen en meedoen in de stad en gedurende hun verblijf daartoe de juiste ondersteuning krijgen.

Subdoelstellingen:

- *Zorgvuldige en passende landing*
Het is van belang dat locaties goed aangehaakt zijn bij voorzieningen in de wijk, zoals

onderwijsinstellingen en zorg. Bewoners van opvanglocaties worden wegwijs gemaakt richting zorg en welzijn in de wijk, en gefaciliteerd in het ontmoeten en opbouwen van een netwerk. Omwonenden en nabij gelegen bedrijven bij de langjarige opvanglocaties en de gemengde huisvestingscomplexen worden betrokken bij de bewoners en activiteiten. Bewoners van de locatie worden goed geïnformeerd over toegang tot mogelijkheden en activiteiten in de omgeving. Daarbij is er aandacht voor taalbarrières en een cultuur sensitieve aanpak. Aanbod vanuit de Sociale Basis speelt hierbij een belangrijke rol. Aanvullend hierop kunnen informele initiatieven een grote rol spelen. Hiertoe wordt een subsidieregeling ingericht en het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam (NNA) zodanig in positie gebracht dat een breed en inclusief netwerk van organisaties die zich inzetten voor het informeel aanbod voor nieuwkomers gegarandeerd is (zie verder onder paragraaf 3.2). Voor de samenwerking met het COA wordt in 2024 een programmaplan ontwikkeld om tot concrete, algemeen toepasbare afspraken te komen over de inzet van het COA en de inzet van de gemeente Amsterdam op een COA-opvanglocatie. Hierbij gaat het om uitvoeringsafspraken die niet standaard opgenomen zijn in de bestuursovereenkomst die voor een COA-opvanglocatie wordt afgesloten tussen COA en de gemeente. Denk hierbij aan inzet van een aanvullend maatschappelijk programma, leerlingenvervoer of afspraken over preventieve psychosociale ondersteuning.

- *Kwaliteit*
Voorzieningen en (sociaal) beheer op een locatie voldoen aan minimale kwaliteits- en inrichtingseisen. Hiervoor wordt als minimumnorm gehanteerd dat inwoners en omgeving een schoon, heel, veilig en prettig leefklimaat ervaren. Daarbij is het streven dat bewoners zo zelfredzaam mogelijk leven.
Zowel voor het fysieke als het sociale beheer worden heldere afspraken gemaakt met de uitvoerende partijen. In het geval van asielopvang is dat over het algemeen het COA. Voor andere opvanglocaties wordt dit geregeld via inkoop dan wel subsidie. In al deze gevallen worden minimale kwaliteitseisen geformuleerd. Deze worden in ieder geval gemonitord door reguliere overleggen met de locatiehoofden en/of uitvoerende partners. Aanvullend wordt bezien of andere wijze van monitoring nodig en mogelijk is.
- *Overlast*
Overlast wordt adequaat opgepakt. Overlast, complexe (zorg)casuïstiek, onveilige situaties en incidenten op locaties worden gemonitord en waar nodig opgevolgd. De werkwijze voor de verschillende doelgroepen ten aanzien van overlast en incidenten wordt opgevolgd met stadsdelen, OOV, GGD en corporaties.
- *Zorgcasuïstiek*
(Complexe) zorgcasuïstiek wordt in een vroeg stadium gesignaleerd en waar nodig adequaat opgepakt. In samenwerking met de GGD wordt zorggedragen voor een goed beeld van eventuele (medische) bijzonderheden van Oekraïense vluchtelingen en ongedocumenteerden zodat een passende plek en ondersteuning kan worden geboden. Voor asielzoekers ligt deze verantwoordelijkheid bij het COA.

2.2.3 Doelstelling 3

Doelstelling 3 Zorgen dat vluchtelingen en ongedocumenteerden zo volwaardig mogelijk deelnemen aan de maatschappij. Dit betekent dat zij bestaanszekerheid hebben, onderwijs volgen, kunnen meedoen en/of werken en toegang tot zorg hebben. We organiseren hiervoor waar nodig extra ondersteuning met ruimte voor maatwerk.

Naast de zorg voor het reilen en zeilen van een locatie en de nabije omgeving, hebben de mensen die wonen in de opvanglocatie individuele behoeften en daarbij soms ook ondersteuning en begeleiding nodig. Dit kan alle leefdoelgebieden betreffen. Het gaat hierbij om tweerichtingsverkeer: naast het krijgen van ondersteuning bij zaken waar mensen tegenaan lopen, gaat het ook om het leren begrijpen van de Nederlandse samenleving, de omgangsvormen en het meedoen in de maatschappij. Vaak kan hierbij gebruik gemaakt worden van de reguliere dienstverlening van de gemeente. Soms is echter meer nodig, vanwege het feit dat deze doelgroepen hun weg in Amsterdam nog niet kunnen vinden, er taalbarrières zijn en zij mede hierdoor in kwetsbare posities kunnen zitten. Deze extra inzet wordt hieronder beschreven.

Subdoelstellingen:

- *Wegwijs in Amsterdam*

Een nieuw bestaan opbouwen op een plek die je nog moet leren kennen en waar je de taal en cultuur nog aan het leren bent, kost tijd. Laagdrempelige toegang tot voorzieningen die meedoen makkelijker maken en waar je met vragen terecht kunt op alle bovengenoemde domeinen helpt daarbij. In de praktijk zien we dat de stap naar het reguliere Amsterdamse ondersteuningsaanbod soms groot is voor nieuwkomers met een vluchtachtergrond. Om dit te ondersteunen versterken we de positie van het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam en komen we met een subsidieregeling (zie hiervoor ook paragraaf 3.2).

Netwerken van doelgroepen en het verbeteren van hun informatiepositie helpen om je thuis te voelen in Amsterdam en je weg te vinden. Voor ongedocumenteerden wordt doorlopend geïnvesteerd in hun netwerken met bijzondere aandacht voor het netwerk rondom ongedocumenteerden in Zuidoost (ZON). Ook wordt zorggedragen voor verbetering van de informatiepositie van ongedocumenteerden over rechten en mogelijkheden door onder andere het realiseren van een steunpunt in Zuidoost samen met het stadsdeel en het Rode Kruis. Voor Oekraïense ontheemden onderzoeken we de behoefte en mogelijkheden voor het versterken van hun informele netwerk in Amsterdam. Dat kan ook in de vorm van een door de gemeente gefaciliteerde klankbordgroep zoals we al hebben voor asielzoekers, statushouders en ongedocumenteerden.

- *Zorg*

Vluchtelingen en ongedocumenteerden hebben tijdig en adequaat toegang tot de benodigde gezondheidszorg. We verbeteren de toegang tot het reguliere zorgaanbod en proberen in een vroeg stadium eventuele mentale of fysieke klachten te signaleren. Dat gebeurt onder meer door screening en monitoring bij opvanglocaties van ongedocumenteerden en Oekraïense ontheemden en door servicegesprekken met statushouders als zij gehuisvest worden. Ten behoeve van ongedocumenteerden zetten we in op deskundigheidsbevordering van professionals en het verbeteren van de toegankelijkheid van zorginstellingen. Met Jeugd & Zorg maken we afspraken over de inzet, verantwoordelijkheden, rol en taakverdeling ten aanzien van buurtteams, OKT, jeugdzorg. Dit inclusief duidelijke afspraken over de rol van COA bij jeugdzorg. Door de grote stijging van het aantal amv's en de vele zorgen en uitdagingen die zij ervaren hebben wij ons de opdracht gesteld om meer voor hen te gaan organiseren rondom onderwijs, zorg en vrijetijdsbesteding.

Speciale aandacht gaat uit naar de mentale gezondheid van nieuwkomers in Amsterdam. Vanwege hun achtergrond en onzekere situatie is er vaker sprake van mentale

gezondheidsproblemen. Wij ontwikkelen een programma om een integraal, duurzaam en toegankelijk aanbod te ontwikkelen van tijdige en passende zorg voor nieuwkomers met een vluchtachtergrond (dit betreft ook statushouders). De raad wordt hier na de zomer over geïnformeerd.

De actielijnen in dit programma zijn:

- (1) preventie;
- (2) toegankelijke zorg;
- (3) behandeling van complexe casuïstiek;
- (4) ketensamenwerking en
- (5) kennis en monitoring.

- *Onderwijs*

Jonge vluchtelingen en ongedocumenteerden hebben recht op onderwijs, net als andere kinderen en jongeren in Nederland. Kinderen en jongeren in leerplichtige leeftijd die in Amsterdamse opvanglocaties verblijven, worden zo snel mogelijk in passend onderwijs geplaatst. Er zijn gespecialiseerde onderwijsinstellingen die maatwerk bieden voor deze jongeren. Voor kinderen tussen de 6 en 12 jaar geldt dat zij in het basisonderwijs in een nieuwkomersklas komen. Jongeren vanaf 12 jaar gaan naar de middelbare school. Zij komen eerst in een Internationale schakelklas (ISK) op één van de vier daartoe geëquiperde scholen in de stad. Naast aandacht voor Nederlands als tweede taal hebben de nieuwkomersklassen en ISK's de expertise om om te gaan met eventuele zorgvragen van de kinderen en jongeren.

Net als andere Amsterdamse jongeren, gaan amv's zo snel mogelijk naar school. In de meeste gevallen zijn zij in de leeftijd om naar een ISK te gaan. Uit ervaring blijkt dat deze doelgroep met specifieke onderwijs- en zorgvragen kampt. Er wordt daarom onderzocht of bij wijze van pilot een toegespitst onderwijstraject kan worden ingericht voor jongeren die daar behoefte aan hebben.

Voor ongedocumenteerden vanaf 18 jaar wordt de al lopende pilot hoger onderwijs ongedocumenteerden i.s.m. hoger onderwijsinstellingen en ngo's voortgezet. Er wordt onderzocht en uitgewerkt of en hoe het mogelijk kan worden gemaakt dat ook ongedocumenteerden boven 18 jaar een mbo-opleiding kunnen starten en afronden inclusief het volgen van een (vervangende) stage.

- *Werk, participatie en inburgering*

Voor de verschillende groepen vluchtelingen kijken we naar de mogelijkheden om optimaal te ondersteunen en eventueel te begeleiden richting (duurzaam) werk, participatie, opleiding en inburgering (waar het leren van de Nederlandse taal en kennismaken met de Nederlandse samenleving. Voor Oekrainers wordt de huidige inzet, onder meer via de Werkdesk, voortgezet. Daarbij wordt nu meer dan voorheen ingezet op werk dat past bij hun werkervaring en opleidingsniveau. Het leren van de Nederlandse taal kan daar ook een onderdeel van zijn. Voor statushouders die nog in de asielopvanglocaties verblijven in afwachting van huisvesting in Amsterdam, is het traject Vroege Start azc ingericht, als onderdeel van de Amsterdamse aanpak statushouders. In dit programma begeleiden klantbegeleiders van de gemeente statushouders richting inburgering én participatie. Ook kunnen statushouders in aanmerking komen voor de pilot Startbanen, waarin zij ondersteund worden om alvast de stap naar de arbeidsmarkt te maken i.c.m. inburgering. Statushouders die om welke reden dan ook niet kunnen deelnemen aan de vroege start, kunnen in de tussentijd wel gebruik maken van het Voorinburgeringsaanbod van het COA.

Tot voor kort mochten asielzoekers per jaar maximaal 24 weken werken. Nu de 24-weken eis is vervallen en asielzoekers steeds langer in de opvang verblijven is het van belang ook extra in te zetten op het begeleiden naar werk van asielzoekers die dat willen en daar ondersteuning bij nodig hebben. Dit helpt hen op termijn (in geval van een verblijfsvergunning) in te burgeren, draagt sterk bij aan hun mentale gezondheid en kan ook een relevante bijdrage leveren aan het tegengaan van de bestaande arbeidsmarkttekorten. Op basis van de lessen die we hebben geleerd bij het naar het werk begeleiden van zowel statushouders als Oekraïners ontwikkelen wij in de tweede helft van 2024 een pilot om tot een stevige aanpak te komen. De raad wordt hier na de zomer van 2024 over geïnformeerd.

- *Bestaanszekerheid*
De meest kwetsbare ongedocumenteerden ondersteunen we in hun basisbehoeftes door het meefinancieren van voedselhulp. Voor vluchtelingen is het met name een aandachtspunt om schuldenproblematiek te voorkomen. In het bijzonder moet dit voorkomen worden in de situatie dat een eigen bijdrage aan de opvang wordt gevraagd aan werkende vluchtelingen. Aangezien de eigen bijdrage wordt ingehouden nadat het loon is ontvangen is het ontstaan van schuldenproblematiek een reëel risico.
- *Perspectief voor ongedocumenteerden*
Als gevolg van de voorgenomen afschaffing van de rijksbijdrage voor de LVV zal een herijking van de werkwijze moeten plaatsvinden. De inzet hierbij is om de LVV in enigerlei vorm te behouden. Een uitwerking hiervan zal eind 2024/begin 2025 met de raad worden gedeeld.

3 Organisatie en sturing

3.1 Programma Migratie, Asiel en Ongedocumenteerden

De coördinatie en sturing op de verschillende opgaven met betrekking tot vluchtelingen en ongedocumenteerden waren voorheen op verschillende plekken binnen de gemeentelijke organisatie belegd. Sinds begin 2023 is het programma Migratie, Asiel & Ongedocumenteerden (MA&O) opgericht met als doel het integraal sturen op de gezamenlijke brede opgave voor vluchtelingen en ongedocumenteerden. MA&O coördineert en bewaakt de samenhang. Waar nodig realiseert het programmateam (tijdelijk) projectmatig opgaves die voortvloeien uit het dossier vluchtelingen en ongedocumenteerden. MA&O werkt daartoe nauw samen met de verschillende afdelingen van de gemeente en externe partners. Daarin is de rol van het programma afhankelijk van het onderwerp coördinerend, signalerend, aanjagend of opdrachtgevend.

3.2 Samenwerkingsverbanden

Om de opvang en ondersteuning van vluchtelingen en ongedocumenteerden in goede banen te leiden wordt binnen de gemeentelijke organisatie intensief samengewerkt en staat de gemeente voortdurend in contact met organisaties in de stad. Maar ook buiten de stad worden vele samenwerkingsverbanden aangegaan om dilemma's en goede praktijken te delen en samen te werken aan het realiseren van de opgave.

Klankbordgroepen

De gemeente Amsterdam heeft specifieke klankbordgroepen opgericht om de stemmen van verschillende doelgroepen te integreren in het beleidsvormingsproces. Deze klankbordgroepen geven gevraagd én ongevraagd advies over diverse domeinen, waaronder zorg, onderwijs, werk en inkomen, en andere relevante thema's. Hiermee fungeren de klankbordgroepen als essentiële bruggen tussen de gemeente en de gemeenschappen die zij vertegenwoordigen. Ze vervullen diverse rollen, waaronder coördinatie, signalering van knelpunten, aanjagen van initiatieven en het verstrekken van opdrachten voor specifieke projecten. De adviezen en aanbevelingen die zij formuleren, worden geïntegreerd in het bredere beleidsvormingsproces van de gemeente Amsterdam.

Het streven is om door middel van deze klankbordgroepen een inclusiever en effectiever beleid te ontwikkelen en te toetsen. Door actief de input van de doelgroepen te integreren, zorgt de gemeente ervoor dat haar beleid beter aansluit bij de werkelijke behoeften en uitdagingen van ongedocumenteerden, asielzoekers, statushouders en andere relevante gemeenschappen binnen Amsterdam.

De klankbordgroep voor ongedocumenteerden speelt een cruciale rol door inzichten te delen over de specifieke uitdagingen waar deze groep mee te maken heeft. Hun advies richt zich op het verbeteren van toegang tot essentiële diensten, zoals gezondheidszorg en maatschappelijke ondersteuning, en op het versterken van de inclusie binnen de gemeenschap.

Voor asielzoekers en statushouders is er een aparte klankbordgroep opgericht die de gemeente adviseert over integratieprocessen, taalondersteuning, arbeidsparticipatie en culturele aanpassing. Deze groep deelt ervaringen en biedt aanbevelingen om beleid effectiever af te stemmen op de behoeften en capaciteiten van nieuwkomers.

Dit jaar introduceert de gemeente Amsterdam een nieuwe klankbordgroep specifiek voor Oekraïense ontheemden. Deze klankbordgroep zal een belangrijke rol spelen in het adviseren van de gemeente over verschillende beleidsgebieden, met een focus op zorg, onderwijs, werk en inkomen en andere relevante thema's die van belang zijn voor de Oekraïense gemeenschap in Amsterdam.

Aansluiting informeel en formeel netwerk

Er zijn veel maatschappelijke organisaties in Amsterdam die nieuwkomers helpen zich thuis te voelen in Amsterdam en hen helpen in contact te komen met andere Amsterdammers. Deze aankomstinfrastructuur is aanvullend op het reguliere Amsterdamse ondersteuningsaanbod via voorzieningen als de Buurteams en Huizen van de Wijk. In deze bestuursperiode werken we toe naar het versterken van de samenwerking tussen het informele en formele aanbod voor nieuwkomers om zo te komen tot een participatie- en ondersteuningsaanbod dat goed aansluit bij de behoefte van nieuwe Amsterdammers en hen helpt de stap naar regulier Amsterdams aanbod te kunnen zetten.

Het college ontwikkelt hiertoe dit jaar een stadsbrede subsidieregeling voor de aankomstinfrastructuur voor vluchtelingen en ondersteuning aan ongedocumenteerden, maar wil ook het formuleren van een stedelijke opdracht voor informeel aanbod aan nieuwkomers op andere manieren onderzoeken met de diverse aanbieders van dit informele aanbod. De voorstellen die zijn gedaan in het initiatiefvoorstel van de leden Yemane, Broersen en Aslami zijn hierbij leidend. Met de grote structurele opgave op het gebied van opvang en ondersteuning van nieuwkomers in Amsterdam is een structurele relatie tussen de gemeente Amsterdam en het Netwerk Nieuwkomers Amsterdam (NNA) passend en deze zal verder worden uitgewerkt.

Regionale samenwerking

Voor wat betreft de asielopvang en de opvang van Oekraïense ontheemden vormt Amsterdam samen met de Amstelland-gemeenten een samenwerkingsverband. Gezamenlijk wordt een regionaal plan opgesteld ten behoeve van de Spreidingswet, die vervolgens deel uitmaakt van het provinciale plan. Zowel binnen de regio als binnen de provincie wordt intensief kennis uitgewisseld over gedeelde uitdagingen en samengewerkt waar dat mogelijk is.

Samenwerking met andere gemeenten

Ook vindt samenwerking plaats met gemeenten die soortgelijke uitdagingen kennen. Zowel bestuurlijk als ambtelijk is er intensieve afstemming met de G4 gemeenten. Voor de LVV wordt intensief samengewerkt met de andere gemeenten die meededen aan de pilot: Utrecht, Rotterdam, Groningen en Eindhoven. In bredere zin vindt afstemming en standpuntbepaling

plaats in het verband van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), in het bijzonder de Tijdelijke Commissie Asiel en Migratie.

Internationale samenwerking

Ook over de grenzen van Nederland heen zijn samenwerkingsverbanden van belang. In toenemende mate is er oog voor het feit dat de uitwerking van bijvoorbeeld Europese wet- en regelgeving uiteindelijk lokaal gevoeld wordt. Daarom spant Amsterdam zich in om ook in relevante Europese netwerken invloed uit te oefenen en aan tafel te zitten. Amsterdam is voorzitter van de *werkgroep Migratie en Integratie* van het Europese stedennetwerk Eurocities en samen met de Europese Commissie coördinator van het *Urban Agenda Partnerschap voor de Inclusie van Migranten en Vluchtelingen* waarin steden, lidstaten, de Europese Commissie, regio's, NGO's en onderzoeksinstituten samenwerken.

Daarnaast is Amsterdam coördinator van de internationale *Roundtable On Fighting Rising Inequalities*. Hierin wisselen stedelijke directeuren Sociaal van verschillende Europese steden kennis uit op verschillende uitdagingen binnen het Sociaal Domein. Het gaat hier bijvoorbeeld om vraagstukken als opvang en integratie van nieuwkomers. Onder meer via deze gremia, maar ook daarbuiten, werkt Amsterdam proactief aan kennisdeling, het versterken van het internationale netwerk en -samen met andere steden- gezamenlijke lobby richting de Europese Commissie.

Op 12 maart 2024 heeft het College van B&W ingestemd met de 'EU-prioriteitenagenda 2024-2029'. Hierin is vastgesteld dat het College richting de relevante Europese actoren (met name Europese Commissie, Europees Parlement en Europese Ministerraad) de Amsterdamse belangen actief zal behartigen. Het gaat om een negental prioriteiten, waaronder "Ondersteuning van steden in de integratieopgave voor nieuwkomers door meer directe toegang tot EU-fondsen voor steden en directe betrokkenheid van steden bij nieuw EU-beleid op gebied van integratie van migranten en vluchtelingen".

3.3 Financieel kader

De financiën voor het beleidskader 'De Amsterdamse inzet voor vluchtelingen en ongedocumenteerden' zijn afkomstig uit verschillende dekkingsbronnen.

De uitgaven voor de opvang van Oekraïense ontheemden worden gedekt uit de bekostigingsregeling opvang ontheemde Oekraïners (BooO). De gemeente ontvangt op basis van deze regeling in 2024 een normvergoeding van € 61,00 per opvangplek per dag (p.o.p.d.). Als de werkelijke kosten voor opvang van Oekraïense ontheemden hoger is dan de vastgestelde normvergoeding van € 61,00 dan ontvangt de gemeente achteraf de hogere uitgaven van het Rijk. De normvergoeding voor opvang Oekraïners wordt jaarlijks vastgesteld en wordt op basis van het totaal aantal opvangplekken en de vastgestelde normvergoeding incidenteel bij de Voorjaarsnota in de begroting verwerkt.

Voor de uitgaven van het programma MA&O zijn bij de Voorjaarsnota 2023 middelen beschikbaar gesteld voor de huidige bestuursperiode van respectievelijk € 3,0 miljoen in 2023, € 6,0 miljoen in 2024 en € 9,0 miljoen voor 2025 en 2026. Deze incidentele middelen worden ingezet voor vluchtelingen en statushouders in de stad.

Het programma Ongedocumenteerden kent in totaal drie verschillende dekkingsbronnen, te weten: een Rijksbijdrage LVV, het gemeentefonds en een bijdrage uit de algemene middelen. Vanuit de Rijksbijdrage LVV wordt in 2024 een bedrag van € 9,2 miljoen ontvangen en € 2,0 miljoen in 2025. In het hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat de LVV wordt beëindigd. De verwachting is dat na 2025 de Rijksbijdrage LVV komt te vervallen. Het programma Ongedocumenteerden heeft een structurele begroting van € 17,4 miljoen in 2024, € 16,5 miljoen in 2025, € 10,8 miljoen in 2026 en € 10,0 miljoen in 2027 en verdere jaren.

Tabel: Financiële consequenties van de beslispunten

BATEN						
	Product	I/S	Jaar T	Jaar T+1	Jaar T+2	Jaar T+3
7.4 MA&O	Opvang Oekraïne	I	€ 83,0 mln	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
6.3 Individuele voorzieningen	Ongedocumenteerden	I	€ 9,2 mln	€ 2,0 mln	€ 0,00	€ 0,00
Totaal			€ 92,2 mln	€ 2,0 mln	€ 0,00	€ 0,00

LASTEN						
	Product	I/S	Jaar T	Jaar T+1	Jaar T+2	Jaar T+3
7.4 MA&O	Opvang Oekraïne	I	€ 83,0 mln	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
7.4 MA&O	Vluchtelingen & statushouders	I	€ 6,0 mln	€ 9,0 mln	€ 9,0 mln	€ 0,00
6.3 Individuele voorzieningen	Ongedocumenteerden	S	€ 17,4 mln	€ 16,5 mln	€ 10,8 mln	€ 10,0 mln
Totaal			€ 106,4 mln	€ 25,5 mln	€ 19,8 mln	€ 10,0 mln

I=Incidenteel

S=Structureel

3.4 Monitoring, onderzoek en rapportage

Het is belangrijk dat we goed nagaan of de doelstellingen die we hebben geformuleerd ook worden behaald en of de maatregelen die we inzetten hiertoe ook bijdragen. In de tweede helft van 2024 zal daarom een aanpak worden ontwikkeld om dit goed te monitoren. Waar mogelijk zal dit in kwantitatieve zin gebeuren. Aanvullend ontwikkelen we een onderzoeksprogrammering om ook in kwalitatieve zin goed zicht te houden op de ontwikkelingen in de verschillende domeinen. De raad zal eind 2024 worden geïnformeerd over de uitwerking van deze brede monitoring en onderzoekaanpak.

De raad zal zoals gebruikelijk worden geïnformeerd over belangrijke tussentijdse ontwikkelingen of uitwerkingen van de maatregelen zoals in dit kader zijn uiteengezet. Mochten ontwikkelingen leiden tot de noodzaak dit beleidskader bij te stellen zal de Raad daar ook over worden geïnformeerd.

Bijlage: Overzichtskaart opvanglocaties

Opvanglocaties, gemengde huisvestingslocaties en flexprojecten (1^e tranche)

